

red. prof. dr. Belma Polić
Filozofski fakultet Univerziteta u Zenici
Amra Imamović, MA

UDK 81'322.4
DOI 10.57136/2744-2500.2023.18.18.137
Izvorni naučni rad

MAŠINSKO PREVOĐENJE FRAZEMA S NJEMAČKOG NA BOSANSKI, HRVATSKI I SRPSKI JEZIK

SAŽETAK

Problemi koji se pojavljuju u procesu mašinskog prevođenja još uvijek podliježu ozbiljnoj posvećenosti, kako bi se uklonile greške, iako je tehnologija prevođenja mašinama doživjela ogroman napredak. Ovaj rad će prikazati komparativnu analizu prijevoda najučestalijih frazema, tj. frazeološkog minimuma/optimuma, s njemačkog jezika na bosanski, hrvatski, srpski jezik, koristeći instrument ili alat za mašinsko prevođenje. Pitanja na koja se želi odgovoriti su: kakvi tipovi grešaka se najčešće pojavljuju prilikom prevođenja frazema s njemačkog na bosanski, hrvatski, srpski jezik, te da li je mašinsko prevođenje napredovalo do tog nivoa da može zamijeniti čovjeka. Najučestaliji stroj za mašinsko prevođenje danas je, svakako, Google prevoditelj, pa je iz tog razloga uzet kao najadekvatniji izbor za analizu mašinskog prevođenja najučestalijih frazema njemačkog jezika na bosanski, hrvatski, srpski jezik.

Ključne riječi: mašinsko prevođenje, frazemi, Google translate, translatoologija

Uvod

Problemi koji se pojavljuju u procesu mašinskog prevođenja još uvijek podliježu ozbiljnoj posvećenosti, kako bi se uklonile greške, iako je tehnologija prevođenja mašinama doživjela ogroman napredak.

Ovaj rad će prikazati komparativnu analizu prijevoda najučestalijih frazema sa njemačkog jezika na bosanski, hrvatski, srpski jezik, koristeći instrument ili alat za mašinsko prevođenje. Pitanja na koja se želi odgovoriti su: kakvi tipovi grešaka se najčešće pojavljuju prilikom prevođenja frazema s njemačkog na

bosanski, hrvatski, srpski jezik, te koji su to potencijalni načini za popravku istih, te da li mašinsko prevođenje može zamijeniti čovjeka.

Mašinsko prevođenje je itekako rasprostranjeno u svim životnim sferama, a prijevodi različitih vrsta tekstova često dovode od grešaka, koje narušavaju komunikaciju, a samim tim su u službi prenošenja neadekvatne poruke.

Najučestaliji stroj za mašinsko prevođenje danas je, svakako, Google prevoditelj/translate, pa je iz tog razloga uzet kao najadekvatniji izbor za analizu mašinskog prevođenja najučestalijih frazema njemačkog jezika na bosanski, hrvatski, srpski jezik.

Mašinsko prevođenje

Bez obzira na određene nedostatke mašinskog prevođenja, ono je i dalje značajno prisutan alat u procesu prevodilačkih aktivnosti širom svijeta. Sve se više ulaže u razvoj sistema za mašinsko prevođenje.¹

Mašinsko prevođenje je rasprostranjen način prevođenja u privatne svrhe, a s obzirom na to da se koriste u navedene svrhe, onda je i logično da se služe besplatnim mogućnostima kao što je Google prevoditelj. Isti koriste i mnogobrojne kompanije, s obzirom na to da nemaju predviđena sredstva za zapošljavanje ljudskih prevodilaca. U posljednje vrijeme Google translate je alat za prevođenje vlada, kako bi sakupljala podatke, te kako bi se poboljšao sam kvalitet ljudskih prijevoda prilikom prevođenja službenih dokumenata na strane jezike. Alati za mašinsko prevođenje se, također, koriste i u vojne svrhe, kao i u domenu internacionalnog medicinskog turizma.

Iako mašinsko prevođenje posjeduje mnoge prednosti, postoje i poteškoće i problemi, kao što je loš kvalitet prijevoda u konačnici. Razlozi su raznoliki, kao npr. složenost gramatičkog sistema jezika cilja, prevođenje frazema specifičnih za jezik s kog se prevodi, a ne postoji ekvivalent u jeziku cilja. Mašinski alati za prevođenje posjeduju zadane impute, ali ne i kreativnost i osjećaj za kulturu i tradiciju, koju posjeduje čovjek, što, također, dovodi do kompleksnih i često pogrešnih prevodilačkih rješenja prilikom mašinskog prevođenja.

1 Localize: Different Types Of Machine Translation [online], dostupno na: <https://localizeblog.com/types-of-machine-translation/> [16.8.2023.]

Google prevoditelj

Google prevoditelj (eng. *Google Translate*) internetska je usluga kompanije Google. Nudi besplatno višejezičko mašinsko prevođenje unutar internetskog preglednika, što se smatra jednom od prednosti navedenog alata za mašinsko prevođenje. Nadalje, ovaj je alat brz. U nekoliko sekundi, na ekranu se pojavi prijevod dužeg teksta, što je čovjeku prevoditelju nemoguće ostvariti. Također, Google prevoditelj podržava velik broj jezika i odličan je za osnovne potrebe komunikacije.

No, ovaj alat mašinskog prevođenja i dalje sadrži mnogo grešaka. Često se u prijevodu gubi značenje i smisao rečenice, jer ne postoji način za shvatanje konteksta rečenice. Što je tekst komplikovaniji, to je više grešaka i besmislenih struktura. Ukoliko se gramatički sistemi dvaju jezika razlikuju, pojavljuju se i greške gramatičkog tipa². Pokazalo se da najtačnije prijevode daju jezici zapadnih država, dok su prijevodi afričkih i azijskih jezika podložni većem broju grešaka.

Frazeološki optimum

Unutar zanimljivih dosadašnjih naučnih rezultata u oblasti istraživanja važnosti usvajanja frazema u nastavi njemačkog jezika ističu se lingvisti Buhofer (1997), Hessky (1997), Jesenšek (2006), koji smatraju da frazemi moraju biti zastupljeni od samog početka učenja stranog jezika, te da ne postoje opravdani razlozi da se zaobilazi njihova obrada. Dalje smatraju da to ne znači da je potrebno odvajati posebne sate za obradu frazema, nego se od samog početka nastave stranog jezika skreće pažnja na njih i onda kada se pojave u kontekstu.

U literaturi koja se bavi frazemima i načinom njihove obrade za ovo istraživanje vrlo važni su rezultati do kojih je došla grupa autora (Hallsteinsdóttir, Šajánková i Quasthoff, 2006), istražujući najfrekventnije frazeme u njemačkom jeziku, njih 143, s ciljem da se upravo ti frazemi fokusirano obrađuju na nastavi njemačkog kao stranog jezika. Zbog važnosti navedene skupine frazema u procesu učenja njemačkog jezika, upravo je zadatak ovog istraživanja da se provjeri na koji način se oni prevode putem mašinskog prevoditelja, tj. Google prevoditelja, na bosanski, hrvatski, srpski jezik.

2 Language Connections: The Pros And Cons Of Google Translate [online], dostupno na: <https://www.languageconnections.com/blog/the-pros-cons-of-google-translate/> [09. 10. 2023.]

Mašinsko prevođenje frazema s njemačkog na bosanski, hrvatski, srpski jezik upotrebom alata Google translate

Za potrebe analize mašinskog prevođenja frazema s njemačkog na bosanski, hrvatski, srpski jezik upotrebom alata Google translate korištena su 143 najfrekventnija frazema u njemačkom jeziku, koji su rezultat opširne analize grupe autora (2006). Za provjeru adekvatnog prijevoda frazema koristi se *Njemačko-hrvatski univerzalni rječnik* (2005), s obzirom na to da za bosanski i srpski jezik sličan dvojezični univerzalni rječnik još uvijek ne postoji.

Prilikom poređenja prijevoda frazema putem Google prevoditelja i prijevoda u rječniku napravljena je podjela na četiri skupine:

- prijevode putem Google prevoditelja, koji su identični prijevodima u rječniku;
- prijevode putem Google prevoditelja koji se ne slažu sa prijevodom frazema u rječniku;
- prijevode putem Google prevoditelja koji nude bolja rješenja u odnosu na rječnik;
- prijevode koji nisu adekvatno rješenje.

Mašinski prijevod i prijevod u rječniku su identični	
<i>jemandem eine Abfuhr erteilen</i>	Rječnik: odbiti nekoga Google translate: odbiti nekoga
<i>auf Anhieb</i>	Rječnik: odmah, otprve, u prvom pokušaju Google translate: u prvom pokušaju
<i>jemanden/etwas in Atem halten</i>	Rječnik: ne dati nekom predaha, ne dati nekom ni sekunde odmora/mira, držati nekoga u napetosti Google translate: držati nekog u neizvjesnosti
<i>jemanden/etwas aus den Augen/aus dem Auge verlieren</i>	Rječnik: izgubiti koga/šta iz vida Google translate: izgubiti nekog iz vida
<i>auf den Beinen sein</i>	Rječnik: biti na nogama Google translate: biti na nogama
<i>Bescheid wissen</i>	Rječnik: znati, biti upućen Google translate: znati
<i>etwas über die Bühne bringen</i>	Rječnik: privesti nešto kraju, obaviti Google translate: obaviti nešto

ISTRAŽIVANJA

<i>jemandem ein Dorn im Auge sein</i>	Rječnik: biti nekom trn u oku Google translate: biti nekom trn u oku
<i>jemanden unter Druck setzen</i>	Rječnik: vršiti pritisak na nekoga Google translate: vršiti pritisak na nekoga
<i>im Dunkeln tappen</i>	Rječnik: tapkati u mraku Google translate: pipati u mraku
<i>etwas auf Eis legen</i>	Rječnik: staviti nešto na led, odložiti za kasnije Google translate: staviti nešto na led
<i>etwas auf eigene Faust tun</i>	Rječnik: učiniti nešto samostalno, na vlastitu odgovornost Google translate: učiniti nešto samostalno
<i>jemandem auf den Fersen bleiben/sein</i>	Rječnik: biti nekom za petama Google translate: ići/biti za nečijim petama
<i>in jemandes Fußstapfen treten</i>	Rječnik: ići/krenuti nečijim stopama Google translate: ići nečijim stopama
<i>Gang und gäbe sein</i>	Rječnik: uobičajena praksa Google translate: uobičajena praksa
<i>jemanden/etwas im Griff haben</i>	Rječnik: imati nešto pod kontrolom Google translate: imati nešto/nekog pod kontrolom
<i>im Großen und Ganzen</i>	Rječnik: sve u svemu, u cijelosti Google translate: u cijelosti
<i>etwas (selbst) in die Hand nehmen</i>	Rječnik: uzeti nešto u svoje ruke Google translate: uzeti nešto u svoje ruke
<i>(klar) auf der Hand liegen</i>	Rječnik: biti jasno kao dan, očito Google translate: očito
<i>jemandem (völlig) freie Hand lassen</i>	Rječnik: dati nekom odriješene ruke Google translate: dati nekom odriješene ruke
<i>jemandes rechte Hand sein</i>	Rječnik: biti nečija desna ruka Google translate: biti nečija desna ruka
<i>jemandem sind (die) Hände (und die Füße) gebunden/gefesselt</i>	Rječnik: nekom su vezane ruke Google translate: nekom su vezane ruke
<i>jemandem das Handwerk legen</i>	Rječnik: nekoga spriječiti, zaustaviti Google translate: nekoga zaustaviti

<i>von ganzem Herzen</i>	Rječnik: prirasti srcu Google translate: prirasti srcu
<i>jemanden in sein/ins Herz schließen</i>	Rječnik: zavoljeti nekog, primiti ga u srce, imati ga u srcu Google translate: primiti koga u srce
<i>aus heiterem Himmel</i>	Rječnik: iz vedra neba Google translate: iz vedra neba
<i>in die Hose gehen</i>	Rječnik: nešto je pošlo po krivu, potpuni promašaj Google translate: pošlo po krivu
<i>sich (vor Angst) in die Hosen machen</i>	Rječnik: usrati se od straha Google translate: usrati se od straha
<i>etwas im Keim ersticken</i>	Rječnik: sasjeći nešto u korijenu Google translate: sasjeći nešto u korijenu
<i>sich etwas durch den Kopf gehen lassen</i>	Rječnik: razmisliti o nečemu Google translate: razmišljati o nečemu
<i>sich etwas in den Kopf setzen</i>	Rječnik: utuviti/zabiti sebi nešto u glavu Google translate: utuviti sebi nešto u glavu
<i>jemanden vor den Kopf stoßen</i>	Rječnik: uvrijediti nekoga Google translate: uvrijediti nekoga
<i>jemandem zur Last fallen</i>	Rječnik: pasti nekom na teret Google translate: biti nekom na teretu
<i>grünes Licht erhalten</i>	Rječnik: dobiti zeleno svjetlo Google translate: dobiti zeleno svjetlo
<i>etwas ans Licht bringen</i>	Rječnik: iznijeti nešto na vidjelo Google translate: iznijeti nešto na vidjelo
<i>in der Luft liegen</i>	Rječnik: nešto se osjeća/leži u zraku Google translate: nešto se osjeća u zraku
<i>in der Luft hängen/schweben</i>	Rječnik: visjeti u zraku Google translate: lebdjeti u zraku
<i>jemandem etwas in den Mund legen</i>	Rječnik: staviti nekom nešto u usta Google translate: staviti nekom nešto u usta
<i>aus den/allen Nähten platzen/gehen</i>	Rječnik: pucati po šavovima Google translate: pucati/pucajući po šavovima
<i>von jemandem die Nase voll haben</i>	Rječnik: biti sit nekoga nečega, zasititi se Google translate: zasititi se

ISTRAŽIVANJA

<i>etwas auf einen (gemeinsamen) Nenner bringen</i>	Rječnik: dovesti/svoditi nešto na zajednički nazivnik Google translate: dovesti nešto na zajednički nazivnik
<i>jemandem auf die Nerven fallen/gehen</i>	Rječnik: ići nekom na živce Google translate: ići nekom na živce
<i>aus dem Rahmen fallen</i>	Rječnik: odudarati od uobičajenog, neuobičajen Google translate: neuobičajen
<i>an die Reihe kommen/an der Reihe sein</i>	Rječnik: doći na red, biti na redu Google translate: doći na red
<i>eine/keine (große/kleine) Rolle spielen</i>	Rječnik: igrati, ne igrati veliku/značajnu ulogu Google translate: igrati, ne igrati značajnu ulogu
<i>jemandem/etwas den Rücken kehren/wenden/ zuwenden/zudrehen</i>	Rječnik: okrenuti nekom leđa Google translate: okrenuti nekom leđa
<i>Schlange stehen</i>	Rječnik: stajati u redu Google translate: stajati u redu
<i>jemandem auf die Schliche kommen</i>	Rječnik: ući/stati nekom u trag Google translate: ući/izaći nekom u trag
<i>schwarz auf weiß</i>	Rječnik: crno na bijelo Google translate: crno na bijelo
<i>ins Schwarze treffen</i>	Rječnik: pogoditi u sridu, pogoditi metu Google translate: pogoditi metu
<i>etwas aufs Spiel setzen</i>	Rječnik: staviti što na kocku, riskirati Google translate: riskirati
<i>jemandem/etwas auf die Spur kommen</i>	Rječnik: ući u trag nekom/ nečemu Google translate: ući u trag nekom/nečemu
<i>auf der Stelle treten/nicht von der Stelle kommen</i>	Rječnik: ne pomicati se, stajati u mjestu Google translate: ne pomicati se
<i>jemanden auf die Straße setzen/werfen</i>	Rječnik: izbaciti nekog na ulicu Google translate: izbaciti nekog na ulicu
<i>Tag und Nacht</i>	Rječnik: dan i noć Google translate: dan i noć
<i>Etwas (schon) in der Tasche haben</i>	Rječnik: imati već nešto u džepu Google translate: imati već nešto u džepu
<i>Zum Teufel gehen/sein</i>	Rječnik: ići k vragu Google translate: ići k vragu

<p><i>jemanden unter den Tisch ziehen</i></p> <p><i>in seinen vier Wänden</i></p> <p><i>(immer) das letzte Wort haben müssen</i></p> <p><i>jemanden beim Wort nehmen</i></p> <p><i>zwischen den Zeilen lesen (können)</i></p>	<p>Rječnik: prevariti nekog Google translate: prevariti nekog</p> <p>Rječnik: unutar svoja četiri zida Google translate: unutar svoja četiri zida</p> <p>Rječnik: uvijek morati imati posljednju riječ Google translate: uvijek imati posljednju/zadnju riječ</p> <p>Rječnik: držati koga za riječ Google translate: držati koga za riječ</p> <p>Rječnik: čitati između redova Google translate: čitati između redova</p>
<p>Mašinski prijevod i prijevod u rječniku se razlikuju</p>	
<p><i>keine (blasse) Ahnung (von etwas) haben</i></p> <p><i>jemanden/etwas im Auge behalten/haben</i></p> <p><i>am Ball bleiben/sein</i></p> <p><i>etwas auf die Beine stellen</i></p> <p><i>sich ein Bild von jemandem/etwas machen</i></p> <p><i>von der Bildfläche verschwinden</i></p> <p><i>unter Dach und Fach sein</i></p> <p><i>unter Dach und Fach sein</i></p> <p><i>jemanden um die Ecke bringen</i></p>	<p>Rječnik: nemati (blage) veze o nečemu Google translate: nemati (blijedu) pojma o nečemu</p> <p>Rječnik: držati koga na oku Google translate: paziti na nekoga/nešto</p> <p>Rječnik: ostati u toku situacije, ne gubiti inicijativu, ne popuštati, biti uporan Google translate: ostati na lopti</p> <p>Rječnik: ostvariti nešto, ostvariti nevjerovatnu stvar, uspjeti nešto organizirati Google translate: postaviti nešto</p> <p>Rječnik: stvoriti/steći sliku o nekom/nečemu Google translate: slikati nekog</p> <p>Rječnik: izgubiti se, pasti u zaborav Google translate: nestati s bine</p> <p>Rječnik: uspješno završeno Google translate: biti u tajnosti</p> <p>Rječnik: dovršiti nešto uspješno Google translate: donijeti nešto skriveno</p> <p>Rječnik: skratiti koga za glavu, poslati koga na onaj svijet Google translate: dovesti nekoga do ugla</p>

ISTRAŽIVANJA

<i>jemandem auf die Finger sehen</i>	Rječnik: dobro gledati šta ko radi, nadzirati nekog Google translate: gledati nekom u prste
<i>ins Gewicht fallen</i>	Rječnik: biti od presudnog značaja Google translate: materija
<i>etwas auf den Grund gehen</i>	Rječnik: razjasniti nešto, istraživati nešto do temelja Google translate: doći do dna nečega
<i>sich in die Haare geraten/kriegen</i>	Rječnik: posvađati se Google translate: sebe ući u kosu
<i>jemandem um den Hals fallen</i>	Rječnik: pasti nekom oko vrata, u zagrljaj Google translate: pasti nekome na vrat
<i>alle Hände voll zu tun haben</i>	Rječnik: imati pune ruke posla Google translate: biti jako zaposlen
<i>Hand in Hand (arbeiten)</i>	Rječnik: složno raditi, surađivati Google translate: ruka pod ruku
<i>sich die Hände reiben</i>	Rječnik: zadovoljno trljati ruke Google translate: trljajući ruke
<i>etwas aus der Hand geben</i>	Rječnik: prepustiti nešto drugome Google translate: dati nešto iz ruke
<i>jemandem an die/zur Hand gehen</i>	Rječnik: ići nekom na ruku Google translate: pružiti nekom ruku
<i>das Handtuch werfen/schmeißen</i>	Rječnik: baciti ručnik, predati meč, odustati od nečega Google translate: baciti u ručnik
<i>etwas über den Haufen werfen</i>	Rječnik: osujetiti što, poremetiti što Google translate: baciti nešto u more Rječnik: pošiziti od sreće Google translate: biti/izaći iz kuće
<i>nach langem Hin und Her</i>	Rječnik: tamo-ovamo Google translate: naprijed natrag
<i>auf der Höhe sein</i>	Rječnik: biti u formi, biti zdrav Google translate: biti u toku; osjećati se na vrhu
<i>jemanden/etwas/alle(s) unter einen Hut bringen</i>	Rječnik: uskladiti nešto Google translate: dovesti nekoga/nešto pod jedan krov

<i>etwas/jemanden in den Kauf nehmen</i>	Rječnik: pomiriti se s nečim, prihvatiti nešto kao nužno zlo Google translate: uzeti nekoga u obzir
<i>auf der Kippe stehen</i>	Rječnik: visiti o koncu Google translate: stajati na rubu
<i>sich über etwas im Klaren sein</i>	Rječnik: biti svjestan nečega, biti s nečim na čisto Google translate: da nešto bude jasno
<i>jemandem etwas an den Kopf werfen</i>	Rječnik: skresati nekom nešto u brk Google translate: baciti nekom nešto na glavu
<i>auf seine Kosten kommen</i>	Rječnik: doći na svoje Google translate: uživati u sebi
<i>sich den/seinen Lorbeeren ausruhen</i>	Rječnik: živjeti od stare slave Google translate: počivati na lovorikama
<i>etwas an den Mann bringen</i>	Rječnik: prodati nešto, naći kupca za nešto Google translate: donijeti nešto čovjeku
<i>(s)einen Mann stehen</i>	Rječnik: dokazati se, iskazati se Google translate: ostati čovjek
<i>hinter/auf dem Mond leben</i>	Rječnik: živjeti kao na Marsu Google translate: živjeti iza/na mjesecu
<i>auf die Nase fallen</i>	Rječnik: propasti, osramotiti se Google translate: pasti na lice (s nečim)
<i>jemanden an der Nase herumführen</i>	Rječnik: vući koga za nos Google translate: prevariti nekog
<i>mit von der Partie sein</i>	Rječnik: biti dio nečeg Google translate: biti dio zabave
<i>unter die Räder kommen</i>	Rječnik: nisko pasti, srozati se Google translate: upasti među kotače
<i>jemanden zur Rede stellen</i>	Rječnik: pozvati koga na odgovornost i red Google translate: suočavati se s nekim
<i>jemandem Rede und Antwort stehen</i>	Rječnik: polagati nekom račune Google translate: odgovarati na nečija pitanja
<i>aus der Reihe tanzen</i>	Rječnik: biti crna ovca, biti bijela vrana Google translate: izaći iz reda
<i>jemanden in Schach halten</i>	Rječnik: držati koga u šahu Google translate: držati koga pod kontrolom

ISTRAŽIVANJA

<i>jemandem in die Schuhe schieben</i>	Rječnik: svaliti/svaljivati krivnju na nekog Google translate: okriviti nekog za nešto
<i>in Schwung kommen</i>	Rječnik: doći u štimung Google translate: kreni
<i>auf dem Spiel stehen</i>	Rječnik: biti u pitanju, visjeti o koncu Google translate: su u pitanju
<i>etwas auf die Spitze treiben</i>	Rječnik: tjerati mak na konac Google translate: dovesti nešto do krajnosti
<i>etwas zur Sprache bringen</i>	Rječnik: dovesti nešto na tapet Google translate: iznijeti nešto
<i>sich aus dem Staub machen</i>	Rječnik: izgubiti se, uhvatiti maglu Google translate: sebe napraviti od prašine
<i>jemanden (nicht) im Stich lassen</i>	Rječnik: (ne) ostaviti nekog na cjedilu Google translate: (ne) iznevjeriti koga
<i>an einem/ am gleichen/ selben Strang ziehen</i>	Rječnik: težiti ka istom cilju Google translate: povucite u istom smjeru
<i>auf der Straße sitzen/steht/liegen</i>	Rječnik: biti na ulici, nemati posla Google translate: sjedi/stoji/leži na ulici
<i>jemandem/etwas einen dicken Strick durch die Rechnung machen</i>	Rječnik: nekom pomrsiti račune Google translate: baciti veliki ključ u posao za nekoga
<i>unter den Tisch fallen</i>	Rječnik: pasti u vodu, ne biti uzet u obzir Google translate: pasti pod stol
<i>den Ton angeben</i>	Rječnik: davati ton, voditi glavnu riječ Google translate: postaviti ton
<i>auf Touren kommen</i>	Rječnik: oraspoložiti se, doći u štimung Google translate: dobiti na brzinu
<i>jemanden auf Trab bringen</i>	Rječnik: potjerati koga da požuri Google translate: pokrenuti nekog
<i>jemanden vor die Tür setzen</i>	Rječnik: otpustiti nekog, dati nekom otkaz Google translate: izbaciti nekog kroz vrata
<i>jemanden/sich über Wasser halten</i>	Rječnik: izdržavati se/nekoga teškom mukom (na jedvite jade) Google translate: održati nekog/sebe na površini
<i>das Weite suchen</i>	Rječnik: pobjeći, nestati, izgubiti se Google translate: tražiti udaljenost

<i>sich (tüchtig) ins Zeug legen</i>	Rječnik: zauzeti se za nekoga/nešto Google translate: ukožiti mnogo truda
Mašinski prijevod frazema nudi bolje rješenje od prijevoda u rječniku	
<i>jemandem (mit was) unter die Arme greifen</i>	Rječnik: pomoći nekom Google translate: pružiti nekom ruku
<i>jemandem in die Augen/ins Auge springen/fallen</i>	Rječnik: nekom nešto upada u oči Google translate: zapeti nekom za oko
<i>etwas ins Auge fassen</i>	Rječnik: odlučiti se za nešto, imati kakvu namjeru Google translate: imati nešto na umu
<i>etwas in den Griff bekommen/kriegen</i>	Rječnik: ovladati nečim Google translate: staviti nešto pod kontrolu
<i>jemandem an den Kragen gehen</i>	Rječnik: nekom je vrlo stalo Google translate: prirasti srcu
<i>sich in die Länge ziehen</i>	Rječnik: došao je red na nekog Google translate: doći nekome na vrat
<i>(mit etwas) auf dem Laufenden sein</i>	Rječnik: ostati kratkih rukava, izvući kraći kraj Google translate: opustiti se
<i>ums Leben kommen</i>	Rječnik: odustati, razvući se Google translate: sebe rastegnuti
<i>in die Luft gehen</i>	Rječnik: ne zaostajati Google translate: biti u toku
<i>etwas auf den Punkt bringen</i>	Rječnik: umrijeti Google translate: izgubiti život
<i>jemandem in den Rücken fallen</i>	Rječnik: napadati iz zraka Google translate: otići u zrak
<i>über die Runden kommen</i>	Rječnik: kratko i jasno reći u čemu je stvar Google translate: prijeći na stvar
<i>jemanden/etwas in den Schatten stellen</i>	Rječnik: napasti koga s leđa Google translate: zabiti nekom nož u leđa
	Rječnik: savladati poteškoće Google translate: spajati kraj s krajem
	Rječnik: staviti nekoga u zasjenak Google translate: zasjeniti nekoga

<p><i>(noch) in den Sternen stehen</i></p> <p><i>jemandem über den Weg laufen</i></p> <p><i>rote Zahlen schreiben; in den roten Zahlen sein</i></p>	<p>Rječnik: nešto je neizvjesno Google translate: nešto je (još uvijek) u zraku</p> <p>Rječnik: slučajno sresti nekoga Google translate: naletjeti na nekoga</p> <p>Rječnik: poslovati s gubitkom, imati dugove Google translate: biti u minusu</p>
<p>Oba prijevoda nisu adekvatna</p>	
<p><i>aus der Luft gegriffen sein</i></p> <p><i>Pech haben</i></p>	<p>Rječnik: napadnut iz zraka Google translate: biti iščupan iz zraka</p> <p>Rječnik: ne imati sreće Google translate: biti nesretan</p>

Identični prijevodi broje ukupno 64 primjera, što je 45%. Druga skupina u koju se ubrajaju pogrešni prijevodi putem Google prevoditelja sadrži 61 primjer, što je 43% od 143 primjera (npr. *sich ein Bild von jemandem/etwas machen*, rječnik: *stvoriti/steći sliku o nekom/nečemu*/Google translate: *slikati nekog*). Treća skupina, koja broji 16 primjera ili 11%, sadrži primjere, gdje mašinsko prevođenje nudi bolja rješenja od rječnika (npr. *jemandem (mit etwas) unter die Arme greifen*, rječnik: *pomoći nekom*/Google translate: *pružiti nekom ruku*). Uglavnom se radi o prijevodu frazema, također, frazemom, za razliku od rječnika, koji nudi parafrazu frazema, ali ne i pogrešan frazem. Četvrta skupina, koja sadrži tek dva frazema (1%), ubraja primjere koji su se mogli uspješnije prevesti na bosanski, hrvatski, srpski jezik, npr. *Pech haben* se može prevesti najpribližnije kao *imati peh* ili *biti peh*, no i Google translate, kao i rječnik nude parafrazu.

Zaključak

Zadatak ovog članka bio je da se istraži mašinsko prevođenje (alat Google translate/prevoditelj) frazeološkog optimuma, tj. frazema koji su najučestaliji u njemačkom jeziku, te da se navedeni prijevodi uporede s univerzalnim dvojezičnim rječnikom, kako bi se ustanovila efikasnost mašinskog prevođenja frazema, kao jednog od kompleksnijih izazova unutar translatologije. Može se zaključiti na osnovu dobivenih rezultata da Google translate u 56% slučajeva

nudi adekvatan prijevod, te da je to postao ozbiljan alat u prevođenju, ali s obzirom na činjenicu da preostalih 44% frazema nisu adekvatno prevedeni, još uvijek postoji potreba da prijevodi koji se realiziraju putem strojeva, kao što je Google prevoditelj, moraju proći ljudski „filter“, te da se mašinsko prevođenje ne može smatrati pouzdanim alatom unutar translatologije, ali svakako nudi pomoć za brži postupak prijevoda.

MACHINE TRANSLATION OF PHRASES FROM GERMAN INTO BOSNIAN, CROATIAN AND SERBIAN

SUMMARY

Problems that arise in the process of machine translation are still subject to serious dedication, in order to eliminate errors, even though the technology of machine translation has undergone tremendous progress. This paper will present a comparative analysis of the translation of the most frequent phrases from the German language into the Bosnian, Croatian, and Serbian languages, using an instrument or tool for machine translation. The questions to be answered are: what types of errors most often appear when translating phrases from German to Bosnian, Croatian, Serbian, and whether machine translation has progressed to the level where it can replace humans. The most common machine translation machine today is, of course, Google Translate, and for this reason it was chosen as the most adequate choice for the analysis of the machine translation of the most common phrases from the German language into Bosnian, Croatian, and Serbian.

Keywords: machine translation, idioms, Google translate, translatology

Literatura

1. Häcki-Buhofer, A. (1997). *Phraseologismen im Spracherwerb*. U: Wimmer, R.-Berens, F. (izdavač) (1997). *Wortbildung und Phraseologie*. Tübingen: Narr Verlag. 209-232.
2. Hallsteindóttir, Erla/Sajánková, Monika/Quasthoff, Uwe (2006): *Phraseologisches Optimum für Deutsch als Fremdsprache. Ein Vorschlag auf der Basis von Frequenzund Geläufigkeitsuntersuchungen*. *Linguistik Online* 27/2. doi.org/10.13092/lo.27.746 [10.09.2023].

3. Hansen-Kokoruš, Renate... (et al.) (2005): *Deutsch-kroatisches Universalwörterbuch. Njemačko-hrvatski univerzalni rječnik*, Zagreb, Nakladni zavod Globus, Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje.
4. Hessky, Regina (1997a): *Feste Wendungen – ein heißes Eisen? Einige phraseodidaktische Überlegungen für den DaF-Unterricht*. *Deutsch als Fremdsprache* 3/1997: 139–143.
5. Hessky, Regina (1997b): *Einige Fragen der Vermittlung von Phraseologie im Unterricht Deutsch als Fremdsprache*. U: Wimmer, Rainer/Berens, Franz-Joseph (eds.): *Wortbildung und Phraseologie*. Tübingen: 255–261. (= *Studien zur deutschen Sprache* 9).
6. Hessky, Regina/Ettinger, Stefan (1997): *Deutsche Redewendungen. Ein Wörter- und Übungsbuch für Fortgeschrittene*. Tübing
7. Jesenšek, Vida (2006): *Phraseologie in der Fremdsprache Deutsch*. U: *Begegnungssprache Deutsch*, Band 1. Wien.
8. Language Connections: The Pros And Cons Of Google Translate [online], dostupno na: <https://www.languageconnections.com/blog/the-pros-cons-of-google-translate/> [09. 10. 2023.]
9. Localize: Different Types Of Machine Translation [online], dostupno na: <https://localizeblog.com/types-of-machine-translation/> [16.8.2023.]